

MENS EN TECHNIEK: EEN PRACHTIG VERBOND?

Dr Marcus Popkema

Wat kunt u verwachten?

Geschiedenis mensheid: voorbeelden van relatie mens-techniek

Sociotechnisch perspectief

Ethiek

Ontwerpen

Over mezelf

Geschiedenis mensheid

Techniek altijd aanwezig: vuur, landbouw, kleding, bouwwerken, schepen

Intensivering in negentiende eeuw: industriële revolutie, spoorwegen, elektriciteit.

Verbreiding in alle maatschappelijke domeinen in twintigste eeuw

Sociotechnisch perspectief

Techniek dient altijd menselijke doelen

Techniek niet buiten de mens, maar inherent onderdeel van menselijke productie

Voorbeeld: de stoeprand

Voorbeeld: de verkeersdrempel

Ethiek

Moraal is (altijd) aanwezig in de producten van menselijke activiteit

Ethische vragen bespreken in context of praktijken: op welke wijze dragen keuzes bij aan 'het goede leven'?

Ontwerpen

Bijdragen aan 'het goede leven' met een doelgericht ontwerp kan plaatsvinden als

- de ontwerper inzicht heeft in de aard van het sociotechnisch weefsel waaraan ze werkt
- de ontwerper bewust omgaat met de ethische vragen die aan de orde zijn
- de ontwerper bereid is keuzes met betrokkenen te bespreken

Voorbeeld: kruispuntontwerp

Waarden en kruispuntontwerp

1. Welke typen verkeersdeelnemers zijn aanwezig?
2. Welke normen, waarden en deugden spelen een rol bij de verkeersdeelnemers?
3. Welke waardedoelen wil de ontwerper nastreven?
4. Zijn de waarden van de verkeersdeelnemers in lijn met de doelen van het ontwerp of geldende verkeersbeleid?

Ethiek als middel om te 'sturen' in het ontwerpproces

Vooraf gesprek over waarden die het ontwerp wil nastreven.

Bij conceptontwerp met betrokkenen reflecteren op gewenste resultaat (draagt het ontwerp bij aan 'het goede leven')

Uitgangspunt hierbij: gebruikers praten mee

'Begeleidingsethiek'

Bron: Aanpak begeleidingsethiek, Verbeek & Tijink (2019)

Conclusie

Ja, Mens en Techniek vormen een prachtig verbond.
Maar zorg is nodig.

Techniek brengt zegeningen. En zorgt ook voor problemen.

Betekenisvol ontwerpen kan bijdragen aan het goede leven.

=> leren door te doen

=> aanwezige waarden naar voren halen en bespreken met betrokken partijen

Optimisme als verantwoordelijke keuze

Stelling

Ethiek is een praktisch vak.

Stelling

De door de mens gemaakte materiële wereld zit vol met moraal.

Stelling

De geschiedenis van de mensheid toont dat we vertrouwen kunnen hebben in de creatieve vermogens van mensen.

Hartelijk dank voor uw
aanwezigheid en inbreng!

mr.popkema@windesheim.nl